

Obsah:

Málem tematické číslo (úvodník)	1
<i>P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.</i>	
Dvě promluvy z letošní tzv. „velké“ pouti v Kostelním Vydří	2
<i>P. Gorazd Cetkovský, O.Carm., P. Vojtěch Kodet, O.Carm.</i>	
Modlitba o Božím těle	9
<i>Jan Milič z Kroměříže</i>	
Svatý Karel Boromejský a Karmel	11
<i>P. Emanuele Boaga, O.Carm.</i>	
Alžběta od Nejsvětější Trojice – prorokyně pro dnešní dobu (1. část)	14
<i>Kardinál Albert Florent Augustin Decourtray</i>	
Sv. Rafael od sv. Josefa	17
<i>Sestry karmelitky Dítěte Ježíš</i>	

Málem tematické číslo

časopisu Karmel vyšlo tentokrát z redakční „kuchyně“ – a Vy ho nyní držíte v rukou (vidíte na monitoru počítače). To „málem“ znamená, že témata uvnitř jsou víceméně dvě. Proti všemu očekávání nepřinášíme meditaci P. Vojtěcha Brože k poslednímu tajemství růžence světla: „Ježíš, který ustanovil eucharistii“. To proto, že P. Vojtěch sám ji zatím nenapsal. V době, kdy své meditace vypracovával, ani později, když je poskytoval našemu časopisu, nebyl tento cyklus ještě úplný. A přes naše – i jeho! – naděje se mu při jeho současném vytížení nepodařilo pátou meditaci sestavit. Navzdory tomu zůstáváme eucharistickému tématu v tomto čísle věrni, vždyť končí Rok eucharistie!

A oním druhým tématem, které vyvstalo jaksi „samo“ a jen mu na stránkách čísla bylo dáno co nejvíc prostoru (takže i ve výkladu řehole podle Keese Waaijmana budeme pokračovat až příště), jsou životy světců, jejichž svátek patří k měsíci listopadu. To je měsíc, v němž nejprve slavíme s celou církví všechny svaté a po čtrnácti dnech ještě speciálně jako rodina Karmelu svátek všech karmelských svatých. A tak je oněch několik článků teď aktuálnějších než jindy. Navíc nás v tomto listopadu dělí přesně 99 let od smrti bosé karmelitky bl. Alžběty od Nejsvětější Trojice a bylo by dobře, kdybychom za rok prožívali sté výročí úmrtí této veliké světice po náležité duchovní přípravě. Začít s ní můžeme tedy již nyní.

Přeji Vám hojnost Božího požehnání – při čtení i potom!

P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

Dvě promluvy z letošní tzv. „velké“ pouti v Kostelním Vydří

Upravené záznamy obou promluv pro nás mohou být připomínkou letošní oslavy slavnosti Panny Marie Karmelské a – to se týká druhé promluvy – také příspěvkem k eucharistickému tématu v tomto čísle našeho časopisu.

Bratři a sestry!

Jsou některá poutní místa, na kterých je hodně málo prostoru. To vlastní samotné místo, které je svaté, protože je třeba spojeno s životem Pána Ježíše, případně nějakého světce, nebo jsou tam uloženy ostatky svatých, není velké. Je na něm hodně málo místa.

A tak když na to poutní místo přijdete, bývá tam „fronta“, do které se musíte zařadit – chcete-li se na samo to svaté místo dostat. Proto se zařadíte do té fronty a postupujete krůček za krůčkem... A potom přijde ten okamžik, kdy jste vy přímo na tom místě. Kdy na tom klíčovém místě stojíte a máte před sebou onen obraz nebo relikvie nebo to svaté místo. A teď je „ta vaše“ chvíle. To, kvůli čemu jste tam putovali. Takový vrcholný okamžik. A náhle jde o to, jak člověk ten vrcholný okamžik prožije. Pokud jsem svou cestu bral opravdu jako pouť, pokud přicházím s určitým úmyslem – pomodlit se, svěřit Pánu Bohu (nebo skrze nějakého světce Pánu Bohu) určitou věc – tak teď v té chvíli (když to řeknu hovorově) „to na Boha vyklopím“. Rychle to vychrlím. Jak jsem řekl: protože nejde zdržovat se tam dlouho.

Ale může se také stát, že jsem vlastně na to poutní místo nepřišel s nějakým takovým jasným záměrem a že i do té fronty jsem se zařadil tak nějak: „Protože tam jdou všichni, tak se tam také podívám...“ A když přijde ta, jak jsem to nazval, „moje chvíle“, tak tam stojím a trochu jakoby zevluji a dívám se, co to tam vlastně je. No a pak zase jdu dál, protože už jsou tam další, kteří čekají, až se to kýžené místo uvolní.

Podle mne toto představuje situaci, ve které si člověk může jaksí „vyhroceně“ uvědomit, jestli je skutečně *poutník*, anebo vlastně turista. Mezi poutníkem a turistou je velký rozdíl. Možná, že poté, co jsem to vyličil na tomto příkladu, už to nemusím ani vysvětlovat. Že je z toho zřetelné, na co mířím. A já bych, bratři a sestry, v této promluvě chtěl nás všechny povzbudit vlastně jenom k jedné velmi prosté věci. Abychom si vždy hlídali to, že budeme poutníky.

Že nezůstaneme u toho: jsme ti, kteří se přišli podívat, kteří dělají to, co ostatní, a tak jen pokoukají a zase jdou domů... Ale nic Bohu nesvěřili, nic mu „nevyklopili“ a v nich uvnitř se toho moc nestalo. To by byla velká škoda. Myslím si, že každý z nás v tomto potřebujeme „hlídat“ sama sebe nebo „dát si pozor“ na sebe sama. Protože člověk je také od přírody tvor lenivý, mající sklon k polovičatosti; a tak je dobře, abychom byli pozorní nebo – jak říká Pán Ježíš – bdělí. A dávali si pozor na to dotáhnout to až do konce: abychom to z toho postojte člověka, který dělá to, co ostatní, který se jaksí nechá nést tím, že jsme se vypravili – celá rodina nasadla do auta, a tak tedy jedeme – a už vlastně to má určitou tradici – abychom z tohoto jaksí

„dokročili“ až do takového setkání s Bohem (nebo na tomto místě s Pannou Marií), kdy Bohu skutečně otevřeme svoje srdce, anebo abych tak řekl – zastavíme se před ním „tváří v tvář“.

Víte, toto je myšlenka, o které jsem přemýšlel už vícekrát, když sem k nám do Kostelního Vydří přijede nějaká skupina. Třeba školní děti nebo naopak senioři nebo prostě nějaká jiná skupina – a teď ti lidé chtějí „slyšet něco o kostele“. Tak s nimi do toho kostela vstoupím a vyprávím jim historii tohoto poutního místa nebo něco o zdejšímu obrazu Panny Marie, zmiňuji se o škapulíři. A protože většinou předpokládám, že to jsou lidé asi nevěřící, tak je do nějakého modlení ani moc nestrkám... Ale někdy mě dost zarmoutilo, když jsem tedy mluvil tak opravdu spíš „pro turisty“ a viděl jsem, že někteří ti lidé se při vycházení z kostela kradmo pokřičovali. A říkal jsem si: „Ale to je škoda, že já jsem k těmto lidem mluvil jako k turistům! Já jsem jim mohl pomoci, aby byli poutníky! A já to prosvíhl, já jsem to neudělal!“ A pak mi jednou napadl takový způsob, jak si poradit. Tak ho teď někdy používám a mám z toho radost. O to se chci s vámi podělit.

Když cítím, že v té skupině je aspoň trochu také cit pro to, že zde je poutní místo, pro to, že toto je kostel, a pro to, že nějaký Bůh je, tak říkám otevřeně: „Podívejte, toto je poutní místo. Po staletí sem přicházeli lidé, ne aby se podívali, jaké to tu máme, ale aby tady Pánu Bohu něco svěřili. Aby se tady pomodlili za někoho nebo za něco, v čem cítili, že ta modlitba je moc potřeba.“ A dělám to tedy tak – někdy, když překonám svůj ostych a nesmělost či jiné překážky – že té skupině řeknu: „Víte co? Teď si uděláme chvíličku *úplné ticho*, klekneme si do lavic, nikdo nebude nic říkat. A každý z nás se v duchu pomodlíme za jednoho člověka nebo za jednu záležitost, o kterých si myslíme, že tu naši modlitbu moc potřebují...“ A já, bratři a sestry, mám velkou radost z toho, že i děti školního věku vědí, co s tou chvílí ticha mají dělat! I poměrně malé děti v tom „mají jasno“, i takový kluk či děvče dokáže být poutníkem, ne jenom turistou!

Já to tady nám všem říkám úmyslně při této mši svaté, která je v předvečer „velké“ pouti. Protože my sami, když tuto myšlenku přijmeme, tak ještě můžeme během toho dnešního večera (nebo mnozí přijdete ještě zítra dopoledne), udělat to, o čem tu mluvím: můžeme ještě několikrát a opakovaně ten postoj poutníka, prosebníka, přimluvce *cileně zaujmout*.

Záměrně jsem o tom nechtěl mluvit až zítra na mši svaté v jedenáct před polednem, protože tam už to bude vlastně něco, co se dá už jen „zachraňovat“ na poslední chvíli. Ale teď máme před sebou celý večer. Tuto bohoslužbu. Máme před sebou noční adoraci a zítřejší dopoledne – podle toho, jak to je komu z vás možné. Ale přinejmenším ten dnešní večer a tuto mši svatou. A já bych nás chtěl všechny opravdu znovu povzbudit, abychom byli poutníky.

Vždyť už sama mše svatá nám umožňuje, abychom do ní vkládali to, co nás bolí, co nás tísní, s čím přicházíme. I ve mši svaté jsou místa, která přímo vznikla tak, že do nich věřící – vždycky – „vyklopili“ Pánu Bohu svoje osobní potřeby: když kněz na začátku před první modlitbou říká: „Modleme se...“ a udělá chvíli ticha – to je taková chvíle, ve které má vytrysknout v našem srdci (aniž by to zaznívalo navenek) to, co nás bolí, s čím přicházíme... A kněz svou modlitbou pak zahrne a shrne to

všechno. Jestliže při mši svaté zaznívají přimluvné modlitby, tzv. „přimluvy“ – my se je modlíme z nějaké knížky a modlíme se přítom za různé záležitosti církve a světa. Ale vždyť tam se v duchu velmi snadno dá „vpašovat“ to nebo ten, za koho já se modlím! A jestliže po svatém přijímání ještě ostatní přijímají a vy už jste na svém místě a Kristus přítomný v eucharistii spočinul ve vašem srdci – to jsou tak hluboké chvíle! Tehdy se mu klaníme, ale zároveň zase máme jedinečnou příležitost – obrazně řečeno – položit mu hlavu na rameno a říct mu: „Pane – toto a tento člověk – to mě moc trápí. To mě moc trápí, a já Tě prosím – teď, v této chvíli, kdy jsme si tak blízko, – prosím Tě: shlédni, posilni, sešli svou milost, dej sílu!“

Tedy, bratři a sestry, mše svatá v sobě obsahuje přímo ty chvíle pro naši poutnickou modlitbu. Ale ono to chce, abychom po nich „chňapli“. Abychom je využili. Abychom „do toho šli“ – opravdu rozhodně.

A to je důvod, proč jsme četli čtení ze Starého Zákona o ženě Abígajil (1 Sam 25,1-35). Protože ta nám v putování a s ním spojené modlitbě může být krásným vzorem. Její manžel se choval tak, jak jsme to slyšeli... Je velmi, velmi zajímavé, jak ten popis jeho chování „sedí“. To je přesně to, s čím se setkáváme i my: jak snadno se pýcha pojí s lakotou a s bezbožností, s neúctou a s nevděčností! S tím spletnem nectností se můžeme úplně stejně setkat dnes, na počátku třetího tisíciletí. A jeho žena, když toto vidí, tak nezůstává sedět s rukama v klíně a nenaříká: „No, holt manžel se tak chová... Co já můžu jako jeho žena?“ A přitom se ten příběh odehrává v době silně patriarchální, kdy žena skutečně neměla příliš vlivu, aby usměrňovala vnější vystupování rodiny. Tedy Abígajil mohla velmi snadno vzdát jakékoli úsilí a říci: „Já tu nenadělám nic.“ Ale ona se do toho vloží. Posbívá doma všechno ty vyjmenované věci a směřuje vstříc Davidovi, aby se mu poklonila a aby se přimluvila. Aby nahradila to, co její rodina nedělá. Aby prosila o záchranu a pomoc pro celou svou rodinu.

Já na tom chci především zdůraznit její rozhodnost. To, že Abígajil jedná. Jde do toho. Sama, ve své iniciativě, nenechá se jenom unášet událostmi: poslové přišli, manžel je vyhodil, a tak to tak dopadlo – to je smůla... Abígajil jedná. Projevuje Davidovi úctu, přimlouvá se a dosahuje toho, že celá vyprávěná událost krásně skončí.

Bratři a sestry, Abígajil je výborný vzor pro nás. Jestliže nás tu povzbuzují k tomu, abychom prosili, abychom se přimlouvali, abychom byli skutečně *poutníky*, kteří vědí, co chtějí, kteří vědí, za koho chtějí prosit, co chtějí Bohu svědčit – tak v tomto ta jediná žena Abígajil je pro nás krásným vzorem.

Když jsem o těchto myšlenkách uvažoval, napadlo mi, že možná by se to všechno dalo říct ještě trochu jinak. Bratři a sestry, většina z vás jste na tomto poutním místě patrně už poněkolikáté. Zeptám se vás tedy: Máte tady ve Vydří „svoje místočko“? Takové „svoje místočko“, kde už jste se někdy modlili, kde jste to „vytrysknutí“ osobní modlitby, jak jsme o něm mluvili, již prožili. Možná zde už takové místočko máte. Moc vám to přeji.

Jestli mohu chvíličku zmínit svou zkušenost: mně se něco takového stalo v Římě v chrámě svatého Petra. Když jsem tam poprvé vstoupil, byl jsem celý vyjevený, jak je ten kostel obrovský a co je to v něm za babylón. Úplně jsem tam mizel. Ale

hlavně jsem si zoufal: kde se má člověk modlit – v takové spoustě turistů? A pak jsem to hlučící okolí prostě „hodil za hlavu“. Stál jsem zrovna u nějakého oltáře, a tak jsem si k tomu oltáři klekl a tam jsem se modlil. A najednou se dívám – viděl jsem, že v tom oltáři je prostor překrytý mřížkou – a tam byl nápis, že jsou tam relikvie jednoho svěťce, kterého si velmi vážím. A já si řekl: „To je krása! Toto je zde „moje místo“! Toto je pro mě krásné místo k modlitbě, tady v tom velikém rušném chrámě, kde bych si jinak připadal tak ztracený.“ A když jsem po několika letech přišel do toho chrámu podruhé, tak jsem na to místo šel znovu. A znovu jsem si tam klekl a znovu jsem se tam modlil. Ale tehdy už jsem to místo *vyhledal*. Protože to je místo, kde se odehrála moje modlitba, a já na tu modlitbu chtěl navázat. A když mi Pán Bůh dá, že se tam ještě dostanu, tak bych tam chtěl jít zase. Už najisto. Rozhodně bych to místo nikdy nechtěl vynechat.

A tak bych každému z nás, bratři a sestry, přál, abychom i tady v Kostelním Vydří – před obrazem Panny Marie nebo jinde v kostele nebo někde na lavičce – každý z nás Pánu Bohu otevřeli svoje srdce opravdu jako poutníci. Abychom se každý na nějakém o místočku „našli“, abychom tam našli prostor pro *svou osobní modlitbu*. Abychom tam tak jako ta Abígajil svědčili Pánu Bohu ty „trable“ nebo to, co je kolem nás a co nás mnohdy tak trápí. Teď tady je místo a je čas na to, abychom to Bohu vyklopili... A já pevně věřím, že když své putování sem do Kostelního Vydří až takto „dotáhneme“, když nezůstaneme jenom těmi turisty, ale když skutečně budeme takovými poutníky, tak že i o nás bude platit to, co David řekl Abígajil. Nám jako by to sliboval sám Pán:

„Pokojně vystup do svého domu. Hleď, vyslyšel jsem tě a беру na tebe ohled.“
Amen.

P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

* * *

Většina z nás každý rok přichází sem na toto poutní místo tak nějak poděkovat za uplynulý rok a znovu poprosit o Boží ochranu, pomoc a o ochranu Matky Boží, o její přimluvu. Většinou nejen pro sebe, ale i pro svoje drahé. Instinktivně cítíme, jak na svůj život nestačíme sami, jak potřebujeme Boží pomoc, a jsme šťastni, že na život nejsme sami. A každý z vás by mohl vyprávět, co všechno během toho uplynulého roku prožil. A tak jak se my kněží s vámi setkáváme, tak víme, že někteří z vás – jak se lidově říká – „dostali naloženo“. Že někdo prošel sám velikou zkouškou, anebo spoluprožíval něco takového ve své rodině. Jinému se v uplynulém roce něco velikého podařilo a nyní přišel, aby poděkoval. Ale my všichni jsme prožili v uplynulém roce události, které nás tajemným způsobem spojily, ovlivnily nás výrazně a – věřím, že ne jen na několik dní – vepsaly se hluboko do našich srdcí. Když jsme zde byli na pouti před rokem, netušili jsme, že na podzim toho roku – poměrně nečekaně – tehdejší papež Jan Pavel II. vyhlásí Rok eucharistie. A netušili jsme, že tento Rok eucharistie bude rokem, ve kterém se Jan Pavel II. sám bude moci stát definitivní hostí lásky Boží a naplní odevzdá svůj život...

Dny jeho nemoci, úmrtí a loučení s ním, které jsme prožili – ať už u nás nebo ve světě nebo v Římě – se asi hluboko vepsaly do života každého z nás. Ony jistým

způsobem ovlivnily celý svět. Překvapivě. Víc, než se čekalo. Najednou jakoby se zastavil čas. Lidé přestali spěchat, přestali plánovat. Opouštěli svou zábavu, své akce, které si naplánovali, a sledovali onen smrtelný zápas starého člověka – pro nás velmi výjimečného.

Z mnoha důvodů. Za prvé to byl „papež našeho života“. S žádným jiným papežem jsme toho neprožili tolik jako s ním. A nějak si budeme vždycky těžko zvykat... Nebo lépe řečeno: budeme vždycky poměřovat. Protože jsme na něm – na tom, jak on to pojal – viděli, co to znamená stát v čele církve, co to znamená sloužit, co to znamená otevírat brány Kristu, co to znamená milovat Ježíše až do krajnosti. A také co to znamená být synem Mariiným. On nás to učil. A nejen nás věřící, nýbrž potažmo celý svět. Učil, jak je důležité, abychom měli úctu jeden k druhému. Bez ohledu na věk, pohlaví, národnost, náboženství, rasu. Jan Pavel II. od samého začátku svého pontifikátu zdůrazňoval důstojnost každé lidské osoby. A *každé* lidské osoby – už před narozením, v umírání, v nemoci a ve smrti... On to byl, kdo vyslovil ty slavné věty, které najednou zastavily svět. A rozdělily. Aby ho posléze spojily v těch, kteří skutečně jsou lidmi dobré vůle. Když se vyjadřoval právě k otázkám života, nebál se říci, že národ, který zabíjí svoje vlastní děti, je národem bez naděje. A že se celá Evropa takto může stát kontinentem bez naděje, jestli půjdeme touto cestou. A národ, který nemá úctu ke stáří, že si nemůže vážit ani sám sebe, protože si neváží svých kořenů a svých otců...

A najednou, když nám Jan Pavel II. stárnul před očima, mohli jsme bezděčně vidět, že nejen v církvi, ale i mimo církve lidé pohlížejí na tohoto starého muže s úctou. Mnozí říkali: „Už nemá sílu vládnout, nemá sílu, aby vedl Boží lid, miliardu věřících, – a k tomu ještě taková zodpovědnost za celý svět! Vždyť je to vlastně první muž světa. A on je bezmocný, opírá se o hůlku...“, pak: „už ho vozí...“, pak: „musí pořád mít kapesník...“, pak: „není mu rozumět“, pak: „vidíme, jak je vyčerpaný...“ A všichni jsme mu přáli, aby si odpočinul.

A nevěděli jsme: je to skutečně dobře, že stojí v čele, anebo už opravdu měl svůj úřad předat někomu mladšímu? Vždyť: celý svět trápí tolik problémů, je potřeba je řešit, je potřeba se k nim postavit, je potřeba říci jasné slovo. A my máme v čele církve starce... Nemocného starce... – A paradoxně právě ty poslední dny, které jsme zaujatě prožívali s ním a ve sledování toho dramatického závěru jeho života, najednou ukázaly, že skutečně každý člověk má nezastupitelné místo a hodnotu – i člověk nenarozený, i člověk starý a nemocný. Jan Pavel II. ve svém stáří svou obětí a způsobem, jakým on přijal utrpení a ztotožnil se s umírajícím Kristem, najednou začal „otvírat oči“ celému světu, takže všichni mohli zahlédnout, že vlastně pravé hodnoty nejsou jenom ty, o kterých slyšíme z tlapačů. Že nejde jenom o to, abychom byli zdraví a silní a úspěšní a abychom byli krásně opálení a měli to nejlepší zboží a vždycky se dostali, kam chceme, a měli „svoje hračky“ (ať už jsme děti nebo dospělí), každý aby „si hrál“ s tím, na co si vzpomene... Že život je ještě o něčem jiném. Že je tu rozměr ještě daleko podstatnější: rozměr lásky, která se dává.

Jan Pavel II. nám ukázal, jak je důležité, aby se člověk, když má skutečně síly – a ještě relativně dost sil – nasadil pro dobro. A pro dobro druhých. Vzpomeňme na toho silného papeže, který začal překvapivě cestovat po celé zeměkouli, setkávat se

se všemi, a vyzýval neustále ke smíření. Který se nebál setkat se s nikým, naslouchat každému a každému říci svůj názor. Objevil se v roli papeže jako člověk plný elánu, energie, lásky, kterou rozdával... A pak jsme postupně viděli, jak se ten způsob lásky měnil, jak mu ubývalo síl a ta láska nabývala „spodních pater.“ Hloubek, které tušíme (mohli jsme tušit), ale nikdy nedohlédneme... Co víme o tom, kolik utrpení kdo nabídne Bohu? Ve spojení s modlitbou za nás, za tebe, za nemocné, za vyřešení konfliktů ve světě?... Viděli jsme ho, když se ještě tvářil v tvář začínající válce v Iráku postavil jasně na stranu míru – téměř jako jediný. Prorockým hlasem burcoval, abychom hodnoty, o kterých jsme přesvědčeni, že jsou důležité a podstatné, šířili cestou dialogu, nenásilí, úcty. To je odkaz, který si musíme odnést všichni. Protože každý z nás může mít někdy pocit, že by přece pomohlo nějakým způsobem *násilím* vysvětlit těm druhým, jak se věci mají. Aspoň je maličko odstrčit, a tím jim dát za vyučenou... A ono to nejde – vy to víte z rodin. Ani v rodinách to nejde násilím, ani s dětmi to nejde násilím a vůbec už ne v partnerských vztazích, natož v mezinárodních konfliktech. Nikdy to nejde násilím. Vždycky je potřeba vzít člověka vážně, vzít vážně každý národ a naslouchat. A mluvit a hledat a modlit se. A pak přišla jeho oběť. Oběť, kterou Jan Pavel II. instinktivně, tajemně spojil s eucharistií. Když prožíváme letošní rok jako Rok eucharistie, mluvíme o mnoha aspektech tohoto tajemství. Ale nesmíme zapomenout na jeden z těch nejpodstatnějších – že totiž eucharistie, kterou slavíme na oltáři, je naše vlastní tajemství. Tajemství *našeho* života. A když je eucharistie díkůvzdání, tak celý náš život má být ke slávě Boží. Když je eucharistie sdílením a rozdělením chleba, tak celý náš život musí být také tímto sdílením a rozdáváním. Ale eucharistie je také definitivním zpřítomněním Ježíšovy oběti, kterou se obětoval jednou provždy za nás za všechny – a my se smíme k této oběti přidat. Každý z nás. Každý z nás jiným způsobem. Tím, že přijímá z Božích rukou to, co život přináší, a sám nabízí sebe. Přijímá oběť Ježíšovu a dává život svůj. A když chce člověk nabízet sebe, má vždycky co dát. A to vůbec každý – i mladý, i starý. I zdravý, i nemocný. Ano, když jsme mladí, můžeme dát také svoji energii, svoje nápady, svoji službu. Můžeme se rozdávat do krajnosti. Ale přijde chvíle, kdy zůstaneme sami – převážně. Občas nás někdo potěší, občas někdo bude mít zájem o to, co říkáme, ale čím dál víc bude chvil, kdy budeme jenom se svým Bohem a někdy i se svým utrpením. A to jsou chvíle, kdy se definitivně náš život má stát eucharistií pro druhé. Náš umírající papež jakoby znovu vrátil hodnotu lidskému utrpení, stáří, slabosti, nemoci. Jakoby rozkryl to bohatství, které v církvi máme, které můžeme vidět tak samozřejmě na životě Ježíšově, můžeme ho vidět na životě jeho matky. A přesto, když se objeví nějaký takovýto svědek víry, tak najednou se nám to stane zřetelnějším. Znovu lépe chápeme, co se odehrálo tenkrát na Kalvárii, co asi musel prožívat Ježíš, co prožívala jeho matka. Rozumíme více také tomu, co prožíváme my, protože máme víc podíl na tom prožívání Kristově.

Potřebujeme vzory – každý z nás – abychom věděli, jak zacházet se svým životem. Když stojíme na jeho počátku a potřebujeme ideál, jak se životem naložit, kam napřít sílu, pro co se rozhodnout. Jaký má vlastně život smysl a jak žít, aby měl smysl. Právě tak je potřebujeme, když pak jsme uprostřed svého života, když trochu

bilancujeme, a přitom si uvědomujeme, že ještě nějakou sílu máme. A už máme taky zkušenost. Takže trochu víc, než když jsme byli mladí, víme, „o čem ten život vlastně je“. A i teď je potřeba dobře se rozhodnout, kterým směrem a na co nasadit všechny a zbytek svých sil. Abychom jednou, až přijde stáří, dokázali nabídnout i to poslední. I svoje umírání. Prožít je ve spojení s Bohem. Tou spojnou „nití“ je vždycky skutečná láska, kterou Bůh si zamiloval člověka a na kterou my odpovídáme. A člověk, který tuto lásku přijal a chce na ni odpovědět, má v srdci obrovskou svobodu, protože – jak napsal apoštol Pavel k Římanům – nic nás od této lásky nemůže odloučit, nic! Pokud my tuto lásku přijmeme do svého života a přijmeme toto jako základní krédo.

Ta láska má různé podoby. Tak jako má různou podobu lidský život. Když se maminka mazlí se svým novorozenětem, tak je to jiná láska, než láska starce. Když se mladí lidé poznávají, když jsou přátelé šťastni, že se setkají, když manželé po desítkách let si znovu obnoví svůj manželský slib a znovu si řeknou: „Ano, jsem rád, že Tě mám. Jsem šťastný, že můžu žít s Tebou. Přes to přese všechno, co jsme prožili, nikdy bych neměnil...“ – to je pokaždé jiná podoba té lásky. A pak, když člověku ty věci začnou z rukou vypadávat a když začne jedno po druhém opouštět, když přijdou nemoci a stárnutí, pak ta láska se začne podobat oběti eucharistie. A vlastní život se stává hostií, která je lámána – ke cti a slávě Boží a pro dobro druhých.

A není snad potřeba přát si nic lepšího, nic většího, než abychom v té lásce rostli, abychom obstáli ve všech zkouškách a jednou i my na tom svém místě byli snad trochu povzbuzeni pro ty, kteří jsou kolem nás. Abychom byli takovým *blízkým* vzorem. Obdobně jako vzhlížíme k vzorům, které jsou nám vzdálené staletími i prostorem, tak abychom měli i ty vzory nejbližší. Abychom se my sami mohli pro ty, kteří přicházejí po nás, stát těmi, kteří budou ukazovat na Krista a na jeho lásku. Na Matku Boží a na její lásku a na jejich vzájemnou věrnost. Na tu vnitřní svobodu lásky, ve které jeden druhého nechce vlastnit a jeden druhému se pro dobro všech ve svobodě vydává... To je naše cesta.

Jsme bohatší. Jsme bohatší o to, co jsme prožili uplynulý rok, jsme bohatší o to velké svědectví Jana Pavla v závěru jeho života. Jsme bohatší o to, co nás spojilo, jsme bohatší o tu nádhernou zkušenost nové volby Benedikta XVI. a o naději, kterou církev znovu dostala. A záleží na nás, kolik každý z nás k tomu přidá. A nejde ani tolik o to, co konkrétně kdo může nebo nemůže dělat, ale kolik lásky vloží do svého života. Kolik lásky od Boha přijme a s kolikou láskou bude ochotný se rozdělit těm, které má kolem sebe. Aby se sám stával eucharistickou obětí, darem, který jednou v rukou samotného Krista bude rozlomen ke slávě Boží. A k nasycení zástupů.

P. Vojtěch Kodet, O.Carm.

Modlitba o Božím těle

Jan Milíč z Kroměříže

„Nejkrásnější květ českého reformního hnutí ve 14. století“ – tak nazval ve své studii* kdysi dominikán Ondřej M. Petrů rozmach eucharistické zbožnosti v českých zemích za vlády Karla IV. A na počátku tohoto duchovního probuzení stojí postava kazatele Jana Milíče z Kroměříže. Je tedy zcela na místě, abychom si v našem národě u příležitosti Roku eucharistie připomněli tuto slavnou kapitolu duchovních dějin našeho národa a nedali se odradit ani oním velkým stínem nedůvěry, jaký na ni vrhly přehmaty husitů, které následovaly vzápětí. Zmíním Milíčův život jen velmi stručně. Pokud máte možnost seznámit se s ním podrobněji, stojí za pozornost.** Jan Milíč byl původně úředníkem (vlastně diplomatem) v pražské císařské kanceláři, ale nespokojen zřekl se svého postavení a nastoupil kariéru duchovní.

Pod vlivem kázání Konráda Waldhausera se jeho „konverze“ dovršila. Zřekl se i svého nikoli bezvýznamného církevního postavení, začal žít asketickým životem a věnoval se kázání pro široké vrstvy obyvatelstva. Jeho „ohněvá slova“ (jak se vyjádřil Tomáš Štítný ze Štítného) spolu s jeho příkladem působily řadu dalších „konverzí“ mezi jeho posluchači. Podle svědectví současníků se mnozí vzdávali honby za bohatstvím a za dobovými výstřelky, někteří opouštěli nepoctivá zaměstnání a učili se žít jinak. Slavný je úspěch Milíčových kázání mezi pražskými prostitutkami a jeho činnost ve prospěch jejich nového života. Pozoruhodný byl také Milíčův vliv na kněze, zejména mladé kněze. I když se ve svých názorech někdy ocital na hranici blouznivosti, upřímně se ucházel o radu a usměrnění ze strany církevní autority a byl člověkem velmi pokorným a plným dobroty. Uchvácen myšlenkou, že je třeba „věřovat všechny v Krista“, začal prosazovat časté přijímání eucharistie. Když byl pro tyto své (ovšem zkomoleně tlumočené) názory obžalován u papeže, odešel se hájit do Avignonu. Tam v létě roku 1374 zemřel.

Pro Karmel je zajímavé, že jeho současník Matěj z Janova přirovnává Jana Milíče k proroku Eliášovi.*** V několika ohledech:

Milíč kázal o posledním příchodu Kristově (podle proroka Malachiáše 3,23 Eliáš vystoupí těsně předtím) a o Antikristu;

vztahuje na Milíče slova Sir 48,1: „jeho slovo plálo jak pochoděň“;

Milíč žil asketickým životem podobně jako starozákonní proroci, jejichž typickým oděvem byl drsný šat (o Eliášovi viz 2 Král 1,8; podobně Zach 13,4 a o Janu Křtiteli Mk 1,6);

Milíč jako Eliáš usilovně podněcoval víru a zbožnost lidu, který jej obklopoval;

Milíč „byl (...) jako Eliáš tak nadšen pro zákon Ježíšův a jeho pravdu a moc, že skoro bez přestání a neúnavně bojoval nekonečně s množstvím falešných proroků, mnichů, kněží jinak zákona znalých a kleriků, že téměř denně byl postaven v nebezpečení smrti pro pravdu;“****

* Ve sborníku: Se znamením kříže, Křesťanská akademie, Řím 1967, str. 145-151.

** Viz např. J. Kadlec, Přehled církevních dějin českých, Zvon, Praha 1991, 1. díl, str. 207-209, nebo článek téhož autora ve sborníku: Bohemia sancta, Česká katolická charita, Praha 1989, str. 183-190.

*** Zpráva o Milíčovi z Kroměříže, viz: Milan Kopecký, Jan Milíč z Kroměříže a Jan z Jenštejna, Cisterciána Sarensis, Žďár nad Sázavou 1999, str. 37 – 43.

****Matěj z Janova, tamtéž, str. 41.

Eliaš statečne vytýkal králi Achabovi náboženský úpadek, Milíč „přišel k jmenovanému císaři (Karl IV.) a ukázal na něho prstem a řekl mu přede všemi, že on je veliký Antikrist“; arcibiskup jej kvůli tomu uvěznil, „ale císař kazatelovo gesto zbožně přijal a pomohl mu na svobodu“ (J. Kadlec). Tak je nám setkání s Janem Milíčem u příležitosti Roku eucharistie také setkáním s působivostí Eliašova vzoru i mimo společenství Karmelu.

(Slovníček nejzastaralejších použitých staročeských výrazů najdete za textem modlitby. Předem upozorníme jen na dvě odchylky od dnešní češtiny, které jsou pro porozumění nejdůležitější. Slovo milost znamenalo ve staré češtině: láska (někdy také milost, přízeň) a např. slovní spojení milost ženská znamenalo: láska k ženám. Často se vyskytující slůvko ny je tvarem zájmena my – např. za ny znamená: za nás.)

Milíčovy modlitby byly předčítány „po kázáních i jindy.“* Představme si tedy, že se s touto modlitbou spojujeme poté, co naše srdce rozplamenila „ohněvá slova“ a strhující příklad kazatelův...

Milý Jezukriste, milovníče našich duší,

kteřá milost tě k tomu přinutila, aby naše duše tak nečisté miloval, aby je očistil a tak túžil po našich duších, ež jsi za ny miloščemi umřel na svatém kříži? Ó srdečný milovníče, kterak silné milování bylo v tvém srdci, když si nám ráčil dáti své svaté tělo a svú svatú krev na paměť tvé svaté smrti! Proto prosíme tvé svaté milosti, aby ráčil otevřít studnici živé vody, z něž teče nápoj tvé svaté krve, abychom napojili naše uschlé duše, přijímajíc tvé božství i tvé člověčství. Tys přibýtek božství, neb v tvém svatém tělu přebývá svatá Trojice. Tys hospoda nebeská našich ustalých srdcí. Ó šedřý hospodáři vypověděných psancův na púšči i v údolí těchto slzí, kteraks vysocě přesáhl všicknu šedřost! Ó jedinká nádeje sirotkův, kteraks převyšil všicknu milost přes mieru milování, když si svatým andělem i hříšným kajícím v jednotajné milosti připravil tak drahý dar, točíš jednotajnú krmí tvého svatého těla i jednotajný nápoj tvé svaté krve! Neb chléb andělský jest chléb člověčský, neb téhož chleba nebeského požívají lidé k otpuštění hříechův a lékařství své křehkosti i k sytosti, aby věčným hladem neumřeli, jehožto svěť andělé požívají k věčné rozkoši a v kochání. Proto prosíme tvé svaté milosti, aby nás ráčil s svatými anděly sjednati ku požívání jednotajné radosti, poněvadž jsi nás sjednal ku požívání rozkošného chleba nebeského.

Ó milý Jezukriste, poněvadž jsi ty ten chléb andělský, jenž v sobě máš chut a rozkoš i sladkost všeho kochání, rač nám osladiti naše srdce, abychom čili tvú srdečnú vůni a všicknu žádost duchovní i milost srdečnú v tobě naplnili. Rač nám všicknu jinú krásu i rozkoš ohorčiti i milost ženskú a tělesnú tak mrzku učiniti, abychom jen v tobě samém se kochali a po tobě srdečně túžili a po tobě miloščemi svadli až do smrti, poněvadžs ty po nás túž za ny milostivě umřel. Tys chléb lékařství duchovního, rač ny uléčiti ot jedovatých ran pokušení nečistého, aby moc ta, jež vycházala z tvého svatého těla nemocné uzdravujíc, tekla v naše srdce a nás věčně uzdravila i osvietila i očistila i tak posílila, aby nás ižádné pokušení, ižádný hřích více nepřemohl.

* Milan Kopecký, str. 7.

Ó milý Jezukriste, poněvadžs ty chléb věčné sytosti, rač nás posilnit drahým pokrmem svého svatého těla, abychom silni byli ke všemu dobrému. Nebť naše matky nás krmily s svými neb cizími prsmi ke všiej tělesnosti, ale ty ny, své diety, krmíš svým svatým tělem a svú svatú krev ke všiej šlechtnosti a k ktvúciej cnosti. Rač nás svú svatú krev tak ošlechtiti, abychom se polúčili po tvém královém pokolení, abychom nikdy nepohaněli pokolenie křesťanského.

Ó milostivý chlebe, rač v nás oheň Ducha svatého tak zapáliti, abychom hrozni byli všem nepřátelům jako lvové ohněm dýchající, točíš zapálenú pravdu a milostí, neb kdež tvá svatá krev jest v důstojném srdci, tu zlí duchové zaběhnú a dobří andělé na pomoc přicházejí. Račiž ny tak důstojně napájeti svú svatú krev, aby zlí duchové pro hrózy k nám nesměli přistúpiti a svatí andělé vždy při nás přebývali.

Ó milý Jezukriste, tys náš chléb veždajší, jímžto veždy živi smy, bez něhožto veždy na duši umierámy. Rač nám tu milost dáti, abychom tvé svaté tělo i tvú svatú krev veždy důstojně přijímali tak často, jakož nám to jest hodno, s takú ctí, s takú bázní, s takú čistotú, s takým úmyslem, s takú věrú, s takú milostí, s takými slzami, s takú sladkostí, abychom rozkošný pokoj i otdešenie i otpočívanie více měli ot našich těžkých hříechův i pokušení. A kakž kolivěk naši hříši jsú velici, všakž věčšie jest tvá svatá milost. Proto nemůžem ani chcmy zúfati nad tobú i nad tvú svatú krev, jížtos ny vykúpil ot věčné smrti. Rač ny obrániti na našem skončení, abychom bez tvého svatého těla nikdy neumřeli, ale aby tvé svaté tělo náš průvod bylo s této púščě ku požívání i k vidění tvého svatého líc na věky věkův. Amen.

Vysvětlení některých staročeských výrazů:

miloščemi – z lásky; *hospoda* – útolek; *ustalých* – unavených; *v jednotajné* – v těžce; *točíš* – totiž; *sjednati* – sjednotit (na stejnou úroveň); *abychom čili* – abychom cítili; *ohorčiti* – učinit hořkou; *miloščemi svadli* – láskou vadli; *k ktvúciej cnosti* – k rozkvětu ctnosti; *abychom se polúčili po ...* – abychom se spojili s ...; *zaběhnú* – utečou; *nesměli* – neodvážili se; *otdešenie* – oddechnutí; *průvod* – průchod, ale i průvodce.

Svatý Karel Boromejský a Karmel

P. Emanuele Boaga, O.Carm.

V tomto krátkém textu bychom chtěli poukázat na vzájemné vztahy svatého Karla Boromejského – jehož svátek se slaví 4. listopadu – s Karmelem.

Titulární kardinál a kardinál-protector

Sv. Karel byl 31. ledna 1560 papežem Piem IV. (strýcem z matčiny strany) jmenován kardinálem s titulem jáhna římského kostela svatých Víta a Modesta.* 4. června téhož

* Bylo mu tehdy jednadvacet let, kněžské svěcení ještě nepřijal.

roku získal (namísto toho) titul kardinála – presbytera při římské bazilice San Martino ai Monti, tedy při kostele karmelitánů.* Zde jeho velkorysost dodnes dokládá dobře patrná upomínka – zlatený strop hlavní lodě. Avšak pro svou úctu ke sloupu, u nějž byl údajně bičován Pán Ježíš, uctívanému v blízké bazilice svatě Praxedy, přenesl svatý Karel 18. listopadu 1564 svůj kardinálský titul právě na tento kostel.

S karmelitány zůstal nadále spojen jako protektor řádu.** Tuto funkci zastával – od 5. května 1563 – téměř deset let, až do 5. února 1573, kdy se jí však ze zdravotních důvodů musel vzdát.

Užší přátelské vztahy s ním udržoval generální představený karmelitánů Giovanni Battista Rossi (či Rubeo), pocházející z Ravenny a známý více pro vzájemnou úctu, která ho spojovala se sv. Terezií z Avily. Kardinál Karel Boromejský se osobně podílel na vypracování papežských dokumentů, jimiž byl P. Rossi jmenován apoštolským komisařem pro (celý) řád (1562)*** a pak i pověřen uskutečněním tridentské reformy v řádu, kterou požadovala generální kapitula konaná v roce 1564. P. Rossi zachovával Karlu Boromejskému hlubokou vděčnost. To vysvětluje, proč po smrti titulárního kardinála karmelitánů, Giacoma du Puy, požádal papeže, aby do tohoto úřadu jmenoval právě sv. Karla.

Podobizna sv. Karla Boromejského, otištěná v knize z roku 1762 v historické knihovně kláštera v Kostelním Vydří.

* Jde o velmi starobylé místo. Nad pozůstatky soukromého domu, v němž se křesťané scházeli k bohoslužbám, byla kolem r. 509 postavena bazilika sv. Martina Tourského. V polovině 9. století ji papež Sergius II. nechal přestavět a rozšířil její titul o zasvěcení sv. papeži Silvestrovi. Roku 1299 světil Bonifác VIII. tento kostel karmelitánům. V těsné blízkosti tohoto kostela se dnes nachází také sídlo generální kurie řádu.

** „Protektor“ byla oficiální funkce kardinála vůči určitým jednotlivcům nebo společenstvím lidí: byl mezičlánkem mezi dotýčenými a papežem. Karel Boromejský byl protektorem řádu karmelitánů, ale také Portugalska, Nizozemí, maltézských rytířů, františkánů a dalších.

*** Po smrti generála Mikuláše Audeta byl jmenován do čela řádu až do příští generální kapituly.

Mimořádná náklonnost

Den po svém zvolení generálním představeným, v neděli 21. května 1564 o slavnosti Seslání Ducha svatého, se P. Rossi odebral s procesím řeholníků, aby vzdal poutu papeži. Při této příležitosti nechal svatý Karel ve vatikánské bazilice vystavit „roušku sv. Veroniky“, aby ji mohli uctít. Během audience, jež následovala odpoledne, světil papež zájmy karmelitánů do péče kardinála Karla Boromejského, který byl na audienci také přítomen.

Při své cestě do Milána ještě téhož roku navštívil P. Rossi 4. listopadu 1564 kardinála Karla Boromejského. V následujících dnech se zúčastnil kajících procesí, která světec vedl. Ten ho v sobotu 9. listopadu pozval na oběd, jehož se účastnil i vévoda Gabriele d'Albuquerque, místodržící španělského krále a vládce Milána. Sekretář P. Rossiho při tom zdůrazňuje zvláštní úctu, vlídnost a srdečnost, jakou svatý Karel i vévoda karmelitánskému generálnímu převorovi projevovali. Ten této příležitosti využil, aby kardinálu-protektorovi předal kromě jiných dokumentů „předešlým dekretem obsahující listiny Karmelitánského bratrstva“. Tato poslední slova vedla některé autory k domněnce, že svatý Karel přijal (karmelitánský) škapulíř, což však nelze potvrdit. V Ambroziánské knihovně v Miláně se uchovává korespondence P. Rossiho s Karlem Boromejským. V klášteře karmelitek v Careggi ve Florencii dodnes opatrují originál rukopisu statutu tohoto kláštera, revidovaných a schválených v Římě roku 1564, s vlastním podpisem svěťce. Kardinál-protektor „měl zvlášť rád“ karmelitánský kostel v Miláně; navštívil také kostely v blízké Carnatě, v Cremoně (1575) a v Luinu (1574), kde uctil ostatky zakladatele, jímž je Jacopino Eleuterio Beltrame, karmelitánský laik svatě pověsti.

Vděčnost a památka

Karel Boromejský byl prohlášen za svatého roku 1610. Během generální kapituly karmelitánského řádu v roce 1613 byl vznesen požadavek, aby jeho svátek byl zařazen do karmelitánského liturgického kalendáře. Roku 1614 byl svatému Karlu v římské bazilice San Martino ai Monti postaven oltář (upravený do dnešní podoby až roku 1693), s obrazem od Filippa Gherardiho.

Tento příklad byl následován v celém řádu. V dalším římském karmelitánském kostele Santa Maria in Traspontina byl roku 1626 zřízen oltář k počtům sv. Karla s obrazem od Giulia Cesare Procacciniho (dnes v Národní galerii v Dublinu), nahrazeným v roce 1673 obrazem od Carla Maratty (nyní se nachází v klášteře)*. Ze stejných let jsou oltáře v Carmine Maggiore v Neapoli, v Benátkách, v Miláně. Tato úcta se příkladným a charakteristickým způsobem rozšířila v Belgii, kde každý karmelitánský kostel měl oltář i bratrstvo ke cti svatého Karla: roku 1636 se tak stalo v Bruselu, 1646 v Gand a Valenciennes, 1647 v Bruggách a v Ypres, 1648 v Antverpách, 1657 v Malines. Od roku 1615 si reformovaní karmelitáni ve Francii zvolili svatého Karla za svého patrona spolu se sv. Josefem.

Nikoliv bez příčiny jeden autor z konce 17. století, když psal o sv. Karlu Boromejském, uvedl, že: „Karmelitáni ... se ukázali jako šířitelé jeho slávy.“

* Patrocinium kaple bylo ovšem (asi již r. 1628) změněno a v roce 1640 byla kaple zasvěcena dánskému svěťci sv. Knutovi, jak je tomu dodnes.

Nakonec bychom rádi připomněli, že do řady kardinálů – nástupců svatého Karla na milánském arcibiskupském stolci a jeho nástupců v titulu římské baziliky San Martino ai Monti patřili také papežové Pius XI. a Pavel VI., jakož i kardinál bl. Alfréd Ildefons Schuster. Ten nechal v roce 1937 v Miláně vybudovat farní kostel svatých Silvestra a Martina, aby byl viditelnou připomínkou římského kardinálského titulu nástupců svatého Karla.*

Z italštiny přeložila Vladka Marie Polišínská, poznámky doplnil P. Gorazd, O.Carm.

Alžběta od Nejsvětější Trojice – prorokyně pro dnešní dobu (1. část)

Kardinál Albert Florent Augustin Decourtray

Následující text je převzat z brožurky, vydané v roce 1979 v Dijonu. Bude na místě předeslat několik slov o jeho autorovi. Kardinál Decourtray (narozen 9. 4. 1923) byl nejprve pomocným (1971-1974) a pak sídelním (1974-1981) biskupem v Dijonu, tedy ve městě spjatém se životem bl. Alžběty. Od roku 1981 byl arcibiskupem v Lyonu a roku 1985 jmenován kardinálem. Zemřel 16. 9. 1994.

Aktuálnost jejího poselství

Tři základní myšlenky duchovního poselství Alžběty od Nejsvětější Trojice mi připadají obzvláště aktuální: důležitost osobní a zřejmé lásky k Bohu, místo laiků, smysl pro opravdovou křesťanskou modlitbu.

Osobní a zřejmá láska k Bohu

Alžběta od Nejsvětější Trojice je nám především živou připomínkou jedné příliš zapomínané hodnoty: osobní a zřejmé lásky k Bohu.

Objevujeme stále víc pozemské skutečnosti a lidskou solidaritu, jsme tolik zaměstnaní vytvářením všeobecného bratrství, až se nám stane, že zapomeneme na toho, který je srdcem světa, Otce lidí a našeho Otce: Boha. Vždyť ale nemůžeme z evangelia vymazat ono Ježíšovo slovo, podle něhož je láska k Bohu prvním přikázáním! „Milovat“ Boha neznamená jen dobývat svět a vydělávat na chleba, ale také milovat Boha pro něho samého. Jestliže se Bůh zjevuje jako láska („samá láska“, jak ráda říkala Alžběta), očekává lásku vzájemnou, v přijetí, v přítomnosti, v pozornosti, v modlitbě.

* Tento zajímavý muž je u nás málo známý. Narodil se v r. 1880 v Římě, v r. 1898 vstoupil k benediktinům u sv. Pavla za hradbami, kde byl od r. 1918 opatem. Měl velkou autoritu jako liturg. V červnu 1929 se stal milánským arcibiskupem a měsíc nato kardinálem. Zasadil se výrazně o velkoměstský apoštolát a o poválečnou duchovní a mravní obnovu své diecéze. Sám přitom stále žil jako mnich. Zemřel v roce 1954 a 12. 5. 1996 byl prohlášen za blahoslaveného.

Máme Ježíšův příklad: z lásky k jeho Otci se rodí jeho láska k modlitbě a láska k bližnímu. Copak nás neotvírá k lidskému bratrství tím, že nám dal v Duchu přístup k nevyslovitelné důvěrnosti s Bohem? Říkal: „Otec hledá takové lidi, kteří se mu budou klanět v duchu a v pravdě“ (Jan 4,23). Ježíšova „žízeň“ na kříži byla žízeň po pochopení jeho dvojího poselství: o Otci a o bližním.

Zřejmá láska k Bohu nám odhalí, jak moc jsme sami milováni, poslušnost jeho slovu „pojďte ke mně všichni“ nám obstará „odpočinek“, který Ježíš slíbil (srov. Mt 11,28). „Jeho radost bude v nás“ (Jan 15,11) a „pokoj“, jiný, než dává tento svět (Jan 14,27).

Láska k Bohu, láska k Ježíši je ústředním bodem Alžbětiny skutečnosti a jejího učení. On je „můj Přítel v každém okamžiku“, říká (D 243). „On je můj Nekonečný, v něm miluji, v něm jsem milována a v něm všechno mám“ (D 117). „Nemyslíš, že když je srdce zajato Kristem, může se vydat beze zbytku?“ (D 130.)

Při své řeholní profesi si přeje, „aby to byl začátek jediné adorace, která v mé duši nikdy neskončí“ (D 150). Jejím povoláním je zamilovaná pozornost k Bohu, prodloužená ve všem: „Karmelitka je duše, která se dívala na Ukřižovaného, která ho viděla, jak se dává jako oběť Otci za duše, a která, usebraná v tomto velkém pohledu na Kristovu lásku, pochopila vášnivost lásky své duše a chtěla se dát jako On! (...) A na hoře Karmel, v tichu, v samotě, v nikdy nekončící modlitbě, která pokračuje ve všem, karmelitka žije už jako v nebi: ze samého Boha“ (D 133).

Jedné přítelkyni svěřuje, kde čerpá sílu, a radí jí, aby to udělala také tak: „Řeknu vám, jak to dělám, když jsem trochu unavená: podívám se na Ukřižovaného, a když vidím, jak on se za mě vydal, zdá se mi, že pro něho nemůžu udělat míň, než nešetřit silami, vyčerpat se, abych mu trochu vrátila, co on mi dal! Ráno při mši svaté přijímejme jeho ducha oběti (...), musíme mu být podobní. Potom se celý den držíme stále v Něm. A tak, když věrně žijeme z jeho života, když se ztotožňujeme se všemi hnutími duše Ukřižovaného, úplně prostě, už se nemusíme obávat svých slabostí, neboť on bude naše síla“ (D 156).

Tři týdny před smrtí ve velkém utrpení vyjevuje ve svém posledním dopise matce tajemství, které udělalo z jejího mladého života jediný plamen lásky: „Existuje jedna bytost, která je Láskou a která chce, abychom žili ve společenství s ní. To on mi dělá společnost, on mi pomáhá trpět, on mě učí přenést se přes bolest a spočinout v něm; dělej to jako já, uvidíš, jak to všechno změní!“ (D 327).

Místo laiků

Druhá myšlenka – zvláště aktuální – nás jistě překvapí: poselství lásky a vnitřního života Alžběty od Nejsvětější Trojice se obrací nejprve a jakoby přednostně k laikům! Abychom tomu porozuměli, je asi dobré si připomenout, že než Alžběta toto poselství předávala v dopisech z Karmelu, žila je uprostřed světa. Nebyla tato mladá křesťanka, tato mladá laička, která v prostředí běžném mnoha mladým její doby prožívala tak intenzivně přítomnost Boha a tento dar šířila ve velkém okruhu přátel,

už tehdy mystičkou? V každém případě když se stala karmelitkou, nepřestala sdělovat svým přátelům laikům, co tvoří duši a radost jejího nového života, svou zkušenost Boha v tichu a samotě. Stačí přelétnout pohledem adresáty jejich 342 dochovaných dopisů: je mezi nimi 6 kněží a seminaristů, 13 řeholnic, ale 39 laiků. Ale jak vysvětlit, že obsah jejího poselství je tak otevřený, tak široký, tak přizpůsobený životu „ve světě“? Alžběta měla zvláštní dar chápat, zakoušet, žít a předávat to, co je základem každého křesťanského života: slovo Boží, které se nám nabízí v Písmu svatém. Alžběta se živila texty svatého Pavla a svatého Jana, přestože nestudovala teologii ani exegetiku, ani nečetla početné komentáře, které máme dnes k dispozici. To láska k Bohu, k Ježíši a její touha být dobrou křesťankou ji přivádějí k naslouchání Novému zákonu, to z víry přijímá celým srdcem zjevené Slovo a s logikou světců se mu oddává. Rozjímáním Nového zákona prohlašuje všechny základní linie našeho křesťanského života. Kolikrát nám opakuje, že náš Bůh je Bůh lásky a že jsme od věčnosti povoláni k účasti na tom božském životě, který nám Ježíš získal!

Poslechněme si, jak vypráví své sestře Guite, mladé vdané ženě, matce dvou dětí (bude jich mít devět!), o své radosti z toho, že je dítětem Božím. „Právě jsem u svatého Pavla četla nádherné věci o tajemství Božího přijetí za syny, přirozeně jsem přitom myslela na tebe a bylo by divné, kdyby tomu bylo jinak: ty, která jsi matkou a víš, jaké hlubiny lásky ke tvým dětem ti do srdce vložil Bůh, můžeš pochopit velikost tohoto tajemství: jsme děti Boží, moje Guite, neotřásá tebou radost? Poslechni si, co říká můj drahý svatý Pavel: ‘Bůh nás vyvolil ještě před stvořením světa. Předurčil nás za syny, aby v nás zazářila sláva jeho milosti’, to znamená, že ve své všemohoucnosti nemohl udělat nic většího“ (D 239).

Skrze křest, jak ráda říkala, jsme všichni „chrámem Nejsvětější Trojice“ (D 197) a život s Bohem, v Bohu, skrze Boha se stává možným pro každého. „Tento nejlepší úděl, který se zdá být privilegiem v mé milované samotě Karmelu“, píše jiné mladé vdané ženě, „nabízí Bůh každé pokřtěné duši. On vám ho nabízí do vaší mateřské péče a do vašich starostí. Věřte, že celá jeho vůle je vést vás stále dál do jeho tajemství“ (D 129).

V eucharistii, která je také přístupná všem, čerpá Alžběta sílu, jež přetváří její život. Spojení s Ježíšovou obětí na kříži ji podpirá ve velkém tělesném utrpení. Píše o tom své matce: „Tato mše, kterou se mnou slaví Bůh a jejímž knězem je jeho láska, může trvat ještě dlouho. Tvoje ‘malá oběť’ nepovažuje v ruce Toho, který ji obětuje, čas za příliš dlouhý a může říct, že pokud prochází stezkou utrpení, zůstává mnohem víc na cestě opravdového štěstí, drahá maminko, takového, které jí nikdo nemůže vzít. Raduji se, řekl svatý Pavel, že mohu na svém těle doplnit, co ještě zbývá vytrpět z utrpení Kristových pro jeho tělo, to je církev“ (D 309).

Po Ježíšově příkladu Alžběta vidí základ lásky v poslušnosti konkrétní vůli Otce. „Milovat je tak prosté,“ říká, „je to vydat se každé jeho (tj. Ježíšově) vůli, tak jako on se vydal vůli Otcově“ (D 288). „Štěstí mého Mistra stačí, abych byla šťastná i já,

a já se mu vydávám, aby ve mně dělal, co chce“ (D 271). Každá drobnost, každá událost, každá bolest i každá radost je svátostí, kterou mi dává Bůh“ (NV 10). Ano, pro Alžbětu se sám křesťan stává Boží svátostí, nositelem milosti pro své bratry. „Bůh se nad námi sklání s celou svou láskou, dnem i nocí nám chce předávat, vlévat svůj božský život, aby z nás udělal zbožštěné bytosti, které Jej budou vyzářovat“ (D 124).

Ještě jako dítě snila o tom, že se stane tímto odrazem Boha: „Proste ho, ať je ve mně tak, aby ho lidé cítili, když se ke mně přiblíží, a aby mysleli na něj“ (D 54). A jedné mladé budoucí mamince vysvětluje, že dát život nové lidské bytosti má být zároveň darem života Božího: „Prosím božského Mistra, toho, který přebývá ve vaší duši jako v malé hostii ve svatostánku, aby vám dal více než hojnost svého božského života, abyste jej dala vašemu andílkovi, kterému budete maminkou“ (D 186). Obdivuhodně to shrnuje v dopise své sestře Guite, mladé dvaadvacetileté mamince: „Když on tebou prochází, chce být milován“ (L 233).

Z francouzštiny přeložila Alžběta Graubnerová.

Sv. Rafael od sv. Josefa

Sestry karmelity Dítěte Ježíš

Životopis

Svatý Rafael se narodil v litevském Vilně (Vilnius) v září roku 1835 (Litva tehdy patřila pod Rusko). Jeho rodné jméno je Josef Kalinowski. Dva měsíce po jeho narození mu zemřela matka. Otec se znovu oženil, vzal si její sestru Viktorii. Byl profesorem gymnázia. Josef tedy pocházel nakonec z devíti dětí. V červnu roku 1845 poprvé přistoupil ke svatému přijímání. V té době mu zemřela druhá maminka, která mu vštěpovala velkou lásku k Bohu. Josef začal studovat na Šlechtickém ústavu ve Vilně. Po ukončení studií roku 1852 odejel do Petěrburku a začal studovat na Mikolajevské akademii dopravní inženýrství. Nato vstoupil do carské služby. V této době se Josef zřídka modlil a navštěvoval kostely. To působilo značnou bolest jeho třetí matce, která se za něj – podobně jako svatá Monika za syna Augustina – vytrvale modlila. Bůh ho ani v této době neopustil: poslal mu do cesty spolubydličího, který mu často podsouval modlitební knížku, díky níž Josef znovu našel svůj vztah k Matce Boží.

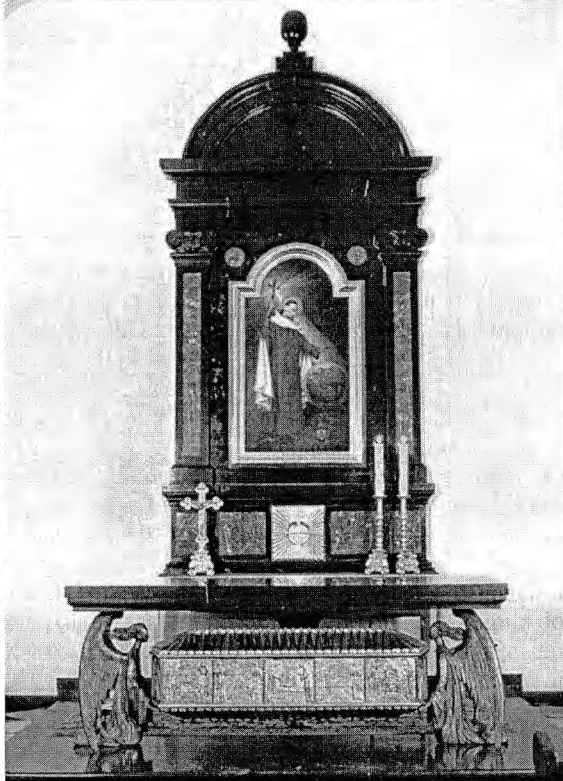
V září 1861 vypuklo ve Varšavě protiruské povstání. Josef Kalinowski, který během celého svého života udržoval blízký kontakt se svou rodinou, se tehdy vrátil do Vilna. Opustil své postavení kapitána a dal se do služeb svému národu. Řídil povstání na Litvě. Brzy se dozvěděl o tom, že jeho přátelé byli uvězněni. To ho přimělo k tomu, že po dlouhých letech přistoupil ke svátosti smíření a začal často chodit na mši svatou.

To byl čas jeho obrácení, kdy znovu našel pokoj a důvěru v Boha. Když pak byl také zatčen, vojáci, kteří ho hlídali, i spoluvězni o něm říkali, že je svatý. Byl odsouzen na smrt, ale jeho rodina dosáhla změny rozsudku. Musel však odjet na Sibiř a strávil tam devět let. Mezi jinými tam byl také jeho bratr Gabriel. I v tamních těžkých podmínkách se Josef dělil o peníze s potřebnými. Krom toho také vyučoval děti z rodin ostatních odsouzených. Po amnestii se vrátil zpět do Vilna. V té době již uvažoval o vstupu do kláštera. Tehdy pomýšlel na kapucíny. Ale předsevzal si, že ještě dva roky bude pracovat jako vychovatel, aby alespoň částečně pomohl své rodině splatit finanční výdaje, které pro ni byly spojeny s jeho předchozím vězněním. Přijal nabídku knížete Vladislava Czartoryského a odjel do Paříže, kde se stal vychovatelem jeho syna Augusta.

Shodou okolností – nebo spíš: z vůle Boží – se Josef setkal se sestrou Marií Xaverou od Ježíše, tetou mladého knížete Augusta, která po smrti svého muže vstoupila do kláštera bosých karmelitek v Krakově. V té době řád bosých karmelitánů v Polsku živořil a neměl nová povolání. Tato žena tehdy v Josefovi viděla naději pro obnovu polského Karmelu.

A tak se také stalo. Po několika měsících vstoupil Josef do kláštera bosých karmelitánů a 26. listopadu 1877 složil řeholní sliby. Přijal nové jméno – bratr Rafael od sv. Josefa. Svatý Rafael od sv. Josefa se stal obnovitelem bosého Karmelu v Polsku. Působil svým osobním příkladem, službou kázání, svátostného smíření a duchovního vedení. Několikrát byl zvolen převorem kláštera v Czerné u Krakova na poutním místě Panny Marie Karmelské. Také byl převorem ve Wadovicích, kde vybudoval nižší seminář.

Po dlouholeté nemoci zemřel ve Wadovicích 15. listopadu 1907 a byl pochován v klášteře v Czerné. Dnes jsou jeho relikvie uloženy v postranní kapli tamního kostela. V roce 1983 byl blahorečen a v roce 1991 jej papež Jan Pavel II. prohlásil za svatého. Jeho památka se slaví 19. listopadu.

Oltář sv. Rafaela v Czerné, v němž je pohřbeno jeho tělo.

Duchovní odkaz

Sv. Rafael byl už v dětství vychováván k *zodpovědnosti*, ke zbožnosti a mariánské úctě a také k lásce k vlasti. Když se později stal vojákem, jeho vojenské povolání se odrazilo i v jeho duchovním životě. Poctivě hledal pravdu, a přestože se na čas vzdálil od praktikování katolické víry a ponořil se do světského života, cítil v sobě nenaplněnou touhu. Z Petěrburku tehdy svému bratru Gabrielovi napsal:

„Snažím se rozptýlit jinak a oddávám se marnostem tohoto světa, ve kterých si hledám lék. Nenalezl jsem však tímto způsobem mnoho k získání vnitřního klidu; ...hledám ducha, ale nacházím hmotu.“

Jeho *smysl pro kázeň* se uplatnil při jeho pobytu ve vězení. Sám si stanovil denní řád, včetně času pro modlitbu, a věrně jej dodržoval. I přes vynesený rozsudek smrti (které unikl jen proto, že tehdejší guvernér města Vilna z něho nechtěl udělat veřejného mučedníka) byl *šířitelem pokoje*. V dopise, který poslal svým nejbližším z cesty na Sibiř, píše:

„Snažně vás prosím, nedělejte si o mě starosti, moje povaha se nezměnila. V modlitbě jsem s vámi stále spojen. Veselostí jsem se nikdy chlubit nemohl, ani teď ne, ale Bůh mi dává vnitřní pokoj: s jeho milostí unesu všechno a svůj současný stav beru jako pokání za své těžké viny.“

Byl *člověkem modlitby*. Modlitba byla pro něho tím nejpodstatnějším. Říkali o něm, že se hodí spíše na biskupa než na důstojníka.

„Kromě modlitby nemám nic, co bych mohl obětovat Pánu Bohu: mohu ji považovat za svůj jediný dar. Postit se nemohu, almužny moc není z čeho dávat, k práci chybí síly. Zůstává mi pouze trpět a modlit se. Větší poklady jsem však nikdy neměl a ani nechci.“

Podobně píše jindy:

„Svět mě může zbavit úplně všeho, ale jedna skryš mu zůstane vždy nedostupná: modlitba! Do ní lze v naději shrnout minulost, přítomnost i budoucnost.“

Také později v klášteře jej spolubratři nazývali „chodící modlitbou“.

Sílu k duchovnímu životu čerpal ze svátostí. *Eucharistii* nazýval vynálezem Boží lásky.

Na Sibiři připravoval děti k prvnímu svatému přijímání. Byl v tom dokonce tak důsledný, že kvůli tomu odložil svůj odjezd ze Sibiře na Litvu při částečné amnestii. Svým blízkým se jednou svěřil:

„Musím přiznat, že když se klaním Pánu Ježíši v Nejsvětější svátosti oltářní, našel jsem a vždycky nacházím zdroj trpělivosti, vytrvalosti, síly a útěchy. Když to řeknu jedním slovem – je to *fons vitae*, pramen života. Bez tohoto tajemství lásky, které nám Spasitel v církvi zanechal, bych už dávno utonul!“

Ti, kdo byli vězněni spolu s ním, ho obdivovali. Když bylo třeba, bral na sebe viny jiných.

I při své sebekázni byl totiž lidský a upřímně *tolerantní* k názorům druhých. Na Sibiři se spoluvězni modlili: „Na přímluvu a pro zásluhy Josefa Kalinovského, zachraň nás Pane.“ Známy polský profesor Dybowski, který s ním byl ve vyhnan-

ství, na něho vzpomínal slovy: „... Jeho andělská tolerance, jeho láska k lidem, jeho pochopení, jeho úcta k cizím názorům atd., z něj dělaly mimořádného člověka, jaké dnes běžně nepotkáváme...”

V těžkých poměrech ve vyhnanství se nápadně ukázala jeho *velká láska k bližním*. Řídil se zásadou: „Mravní hodnoty stojí nad materiálními; dobro bližního nad vlastním.“ V jednom dopise prosil svou rodinu o finanční pomoc s odůvodněním: „U nás se najde nějaký groš mnohem snadněji než na Sibiři, a zůstat tady lhostejným je nemožné,“ – a hned, jak tato pomoc přišla, rozdal všechno potřebným.

Jednou chtěl udělat radost svému otci, koupit mu a poslat krabičku zeleného čaje, který měl moc rád. Cestou do obchodu však potkal chudého vyhnance z Litvy, který umíral hladu. Své rodině pak Josef vysvětloval: „obětoval jsem vaše potěšení i svoji sebelásku a věnoval jsem částku na čaj tomuto opravdovému Lazarovi s myšlenkou, že Bůh má moc napojit vás daleko víc oživujícím nápojem ze zdroje své milosti a že tuto naši drobnou oběť přijme.“

Uměl se dělit i z posledního.

Sv. Rafael byl člověkem *smíření a jednoty*. Velice ho trápil rozkol mezi katolickou a pravoslavnou církví a horlivě se modlil za obrácení Moskvy. V Panně Marii a v živé úctě k ní – jak v katolické, tak v pravoslavné církvi – viděl jakýsi „most“ jednoty. A byl vnitřně přesvědčen, že Karmel je řádem, skrze který se tato jednota má uskutečnit. Proto posílal do Rumunska a do Ruska velké množství škapulířů a šířil tam úctu k Panně Marii Karmelské.

Měl zvláštní charisma ke zpovídání a duchovnímu vedení, strávil dlouhé hodiny ve zpovědnici. Za jeho působení v Czerné se kostel plnil věřícími a lidé se začínali častěji zpovídat.

Měl dar vrátit pokoj srdce i lidem zmítaným úzkostmi a strachem. Prosté je například toto svědectví:

Jedna dívka z vesnice blízko Wadowic byla překvapena radostnou náladou, s níž se její rodiče vrátili z kostela. Na její dotaz po příčině jí matka odpověděla: „Dnes jsme se setkali s velkým světcem a bylo nám dopřáno se u něho vyzpovídat.“

KARMEL – časopis pro duchovní život

Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský O.Carm.

ISSN – KARMEL 1210 – 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu

Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P – 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.

Evidenční číslo: MK ČR E 13791.